

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum II. Bona fides.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

SUMMARIUM.

1. Quando sit præsumptio de dolo in contractu depositi?
2. In quibus casibus depositarius de culpa etiam obligetur?
3. Compensatio pro alio debito in contractu depositi locum non habet.

Notandum primum. Præsumptio est de dolo commissio adversus depositarium, vel custodem, si dicat res depositas apud se amissas, vel ablatas esse, cum tamen res propriæ in eodem loco existentes salvæ manserint. Adde, si dicatur, depositum, aut pignus casu fortuito amissum esse, nisi de facto v.g. incendio domûs, hostium irruptione &c. constet, asserenti probationem incumbere, sicuti habetur in *L. si creditor §. C. de pignoratitia actione*, & tradit *Gl. receptam §. finali Inst. quibus modis re contrahitur obligatio*. Sin autem constet de facto, illudve probatum sit, dubium verò, an culpa, vel dolus intervenerit depositarij, custodis, aut commodatarij, cuinam probatio imponi debeat? Respondetur, cum *Gl. marg. in cit. §. finali Bartolo in L. si quis ex argentarijs. §. an verò n. 4. ff. de edendo*, esse distinguendum: nam aliqui sunt casus fortuiti, qui non facile eveniunt sine culpa, ut furtum, incendium &c. in his præsumitur culpa, nisi probetur casus. Sed alia ratio esse videtur de dolo, is enim non præsumentus, nisi conjecturæ ad sint, quia v.g. res propriæ salvæ manserunt, depositarij amissis. Sicuti hic dicitur, & in *L. quod Nerva 32. ff. de positi*. Ubi habetur, dolum præsumi, si quis in rebus suis custodiendis diligens sit, ac verò in alienis depositis negligens. Aliqui verò sunt casus fortuiti, qui regulariter evenire solent sine culpa, ut vis hostium, impetus aquarum, fulminis ictus; in his præsumitur casus, donec probetur culpa, aut dolus. Vide, quæ docui *lib. 3. tra. 4. c. 7. ad finem*.

Notandum secundum, Depositarius non obligatur ad resarciendum, si res apud ipsum deposita ipsius culpâ perijt, aut deterior redita fuit, nisi culpa crassa sit, & ideo te-

CRA-

assa ista depositi licet secundum se civilis sit, tamen per negationem, ac detentionem rei fiat criminalis, videl. furti constitutio: quam ob rem, si summa pecunie magna fuit, tortura adhiberi poterat Clerico, præsertim illo tempore, cum tortura non ita infamaret, neque à personis laicis, ac civilibus inferretur. Tamen verò ex mandato Papæ criminaliter ageretur, sicuti iam dixi, tamen etiam eò tendebat processus, ut injustè detenta, vel subrepta restituerentur, sicuti apparet ex hoc c. & videri possunt, quæ docui *lib. 3. tra. 6. c. 1. n. 4.*

6. Notandum quintò, Ecclesiasticus magistratus Clericum capere, & vinculis constringere potest per ministros Laicos, idque non tantum in causa criminali *c. ut fama §. de sententia excommunicationis*, sed etiam in causa pecuniaria, si ob fugam, aut contumaciam ad satisfactionem, quam possit facere, aliter adigi nequeat. Ita luminatur ex hoc c. & c. *dilectis §. de appellationibus*. Et tradit hic *Abb. n. 7. Passecius in praxi Episcopali p. 2. c. 4. n. 1. Paulinus Bertius in praxi criminali tit. 28. c. 6. n. 14.*

CAPITULUM II.

Bona fides.

PARAPHRASIS.

Non bona fide depositarius egisse præsumitur, si rebus proprijs salvis ex, quæ depositæ apud ipsum fuerunt, amissæ reperiantur. De culpa depositarius tunc tenetur, si se ipsum deposito obtulit, vel si pro custodia quidpiam recipit; pacto autem, de culpa, vel morâ antecedente, etiam casus fortuitus præstandus est. Porro deponenti integrum est depositum, cum voluerit revocare, neque compensationi, aut deductioni propter aliud debitum locus esse potest, ne alioquin contractus, qui ex bona fide oritur, ad perfidiam trahatur. Tamen in alijs contractibus compensationi locus sit, si causa, ex qua quidpiam postulat, liquida, & non disputabilis sit.

cundum præsumptionem dolus abfuisse non censetur. Ita hic, & in L. 1. §. si quis servum ff. depositi junctâ l. quod Nerva cir. explicavique latius lib. 3. tra. 4. c. 25.

Excipiuntur verò duo casus, in quibus depositarius etiam de culpa saltem levi tenetur. Primus, si se ipsum deposito obtulit; tunc enim majorem seu diligentiorum custodiam spondere censetur. Secundus, si merces intervenit; tunc enim contractus gratiâ utriusque contrahentis celebratur, & transit in locationem, in qua culpa etiam levis præstanda venit, juxta L. 1. §. si quis servum ff. depositi.

Notandum tertium. Tres casus sunt, in quibus depositarius casum etiam fortuitum

præstare debet; pactum, culpa crassa, & mora antecedens. De hoc dixi in c. nuda commutato.

Notandum quartum. Contractus depositi magnam in depositario fidem postulat quam ob rem compensatio, vel deductio pro alio debito, alteri usve actionis opposita exceptio suffragari non potest, quo minus rei depositæ restitutio fieri debeat, ut dicitur, & in L. si quis 11. Cod. hoc tit. ult. l. de compensationibus. & docui lib. 3. tra. 2. c. 9. n. 10. Ubi tamen limitari hæc doctrinam, si debitum liquidum alio modo consequi non possit depositarius, saltem in conscientie foro l'icitum esse, rem depositam interim retinere, donec sibi satisfiat.

TITULUS XVII.

DE EMPTIONE, ET VENDITIONE

ACTUM fuit supra de contractu instituto in gratiam accipientis tantum; deinde de contractu instituto in gratiam dantis duntaxat; sequitur, ut dicatur de contractibus in gratiam utriusque contrahentis celebrari solitis, inter quos præcipuus est Emptio, ac Venditio.

CAPITVLVM I.

Placuit.

PARAPHRASIS.

Presbyteri, seu Plebani plebes suas admonere debent, ut se hospitales præbeant, atque humanitatem exerceant erga peregrinos; neque carius ipsis vendant ea, quibus indigent, quam in mercatu vendere possunt.

SUMMARIUM.

1. Res præsertim ad victum necessaria,

justo pretio vendi debent tam indigenis, quam extraneis.

2. Cogi possunt, qui his abundant, tempore necessitatis ad ea vendenda, & expendenda.

Notandum. Merces maxime ex, quæ ad victum, vestitum, & habitationem necessaria sunt, justo pretio vendi debent, non tantum indigenis, sed etiam extraneis. De hac re dixi lib. 3. tra. 4. c. 17. §. 1. c. n. 34. Videri potest S. Thom. 2. 2. q. 77. a. 1. Covar. lib. 3. resolutionum c. 14. Abb. hic n. 6. ubi ait, quod in his, quæ sunt necessaria ad vitam hominis, Superior statueret potest justum pretium, quia pertinet ad Superiorem providere necessitatibus subditorum, ac publicæ;quare etiam in domibus aptis ad locandum, in pannis, ac similibus, pretium taxari potest secundum Bartolum in L. 1. c. de Episcopali audientia.

Uterius ait Abb. cir. lo. tempore necessitatis, atque inopia eos, qui vino, frumento, & alijs ad vitam necessarijs rebus abundant, non tantum cogi posse ad vendendum,